

Нами територіально-галузевий кластер розглядається як форма оптимального поєднання основовизначаючих факторів ефективності виробництва (концентрації, спеціалізації і інтенсифікації) та основних напрямів економічного розвитку тваринницької галузі (розміщення, інтеграції і кооперування) з метою задоволення потреб регіону в м'ясопродукції при мінімальних фінансових витратах, враховуючи резерви перспективного розвитку.

Нормативне споживання м'ясопродуктами населення буде задовольнятися в три етапи: першочергово все міське населення області та приватні і підсобні господарства племінним молодняком, на другому етапі – крім цього буде забезпечено все населення кластеру, на третьому – все населення області. В таких пропорціях відбудуватиметься і відтворення продуктивного поголів'я без суттєвих вливань бюджетних коштів, тобто на принципах регіонального самозабезпечення. Проведені розрахунки підтверджують реальність і часову обмеженість досягнення економічного і соціального ефекту.

Отже, такий процес модифікації організаційних структур сільськогосподарського виробництва є досить актуальним, бо дозволяє кожному з підприємств кластерного об'єднання брати участь у розподілі фінансового результату від виготовленої продукції і реалізованої товарної продукції.

Власне відкритість підприємств різних сфер діяльності до співпраці, готовність створювати альянс з різними партнерами робить бізнес більш стійким, тому необхідно створювати інноваційні підходи до ведення бізнесу, що дозволяють ефективно використати наявні ресурси й успішно протистояти негативним зовнішнім факторам. У цьому сенсі створення територіальних кластерів якнайкраще відповідає умовам сьогодення. Територіально – виробничий кластер має стати основою самозабезпечення регіону на сільськогосподарську продукцію на умовах самофінансування і термінового вирішення продовольчої безпеки держав.

Література

1. Лозинська І. Концептуальна модель уссовершенствовання функціонування отрясли свиноводства. /И.В.Лозинская//Бізнес – Інформ.-2010.№2-С.29-32.
2. Рыжак Е.Д. Кластерное развитие агропромышленного комплекса / Е.Д. Рыжак // Региональная экономика. – 2007. – № 14 – 53. – С. 34–40.
3. Супрун О.М. Подолання наслідків кризи в аграрному секторі. / О.М. Супрун // Економіка АПК. – 2008. – №12. – С.37-38.
4. Хвесик М.А. Оцінка регіональних особливостей локалізації основних показників розвитку продуктивних сил України / М.А. Хвесик//Економіка АПК.2010№4.С.27-30
5. Худавердієва В.Н. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств / В.Н. Худавердієва // Економіка АПК. – 2009. - №11. – С.23-25.
6. Яшева Г. А. Кластерный подход в повышении конкурентоспособности предприятий / Г.А.Яшева. - УО "ВГТУ": Витебск, 2007. УДК 004:658

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Смоляров Г.А., Виганійло С.М.

Пропозиції і рекомендації, що містяться в роботі, створюють вагоме підґрунтя для вдосконалення формування складових системи планування та прогнозування розвитку аграрних підприємств в умовах ринку. Для вирішення прогностичних та планових задач на підприємствах АПК систематизовано методичні підходи до застосування у процесі планування і прогнозування розвитку аграрних підприємств економіко-математичного моделювання, яка передбачає забезпечення комплексності та системності планування і прогнозування діяльності на всіх рівнях господарювання.

Актуальність дослідження. Планування сільського господарства, як і інших сфер матеріального виробництва, є невід'ємною складовою частиною організації будь-якої цілеспрямованої діяльності. На жаль, останнім часом ставлення до планування (на державному рівні, і особливо на рівні підприємств) різко змінилось до майже повного його ігнорування. Абсолютна більшість аграрних підприємств не йде далі складання виробничої програми, не плануються витрати і собівартість продукції, не складаються фінансові плани, не розробляються комерційні розрахункові плани підрозділів. Водночас спостерігається майже повне згортання

планово-економічної роботи, що є прямим руйнуванням основ аграрного виробництва.

Постановка проблеми. Проблема постає у напрацюванні найпрогресивніших технологій планування. З плином часу з'являються нові фактори, адже раніше через свою трудомісткість не враховувались. Система збору та обробки інформації застаріла. Стрімкий розвиток інформаційних технологій дозволяє через використання нових програмних засобів, мережевих ресурсів отримувати інформацію про показники, які раніше не враховувались, обробляти її та аналізувати. В ринкових умовах потреба в інформації виникає не тільки на підприємствах, а

потрібна і найнижчим ланкам: колективним та приватним підприємствам, окремим фермерам, торгово-збутовим організаціям, біржовим структурам. Планування тепер має більш ширший спектр та здійснюється в основному для прийняття ефективних управлінських рішень та сприяє зниженню ризиків підприємницької діяльності.

Зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями. В зв'язку з тим, що дана проблема не досліджена повною мірою, вбачаємо за доцільне розглядати планування як один з методів управління діяльністю підприємства. Ефективна організація виробництва головним чином залежить від визначення його довготермінової мети, обґрунтування організаційної і виробничої структури підприємства, визначення форм внутрішньогосподарських економічних відносин, чіткої системи планування, обліку, аналізу і контролю матеріального стимулювання працівників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід зарубіжних і вітчизняних підприємств свідчить, що в ринкових умовах господарювання, планування виробничо-господарської діяльності виступає важливою умовою функціонування підприємств, їх економічному росту і розвитку. З досвіду „Золотої ери” планової науки 20-х років ХХ століття визначні економісти В.Базаров, М.Кондратьєв вказували на необхідність і плану, і ринку. Погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на проблему дослідження зводиться до визначення планування в умовах ринку, як процес прийняття на основі систематичної підготовки управлінських рішень або як систематизовану підготовку рішень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Стара система планування стала принципово непридатною для використання в нових умовах ринкової економіки, а нова ще не сформувалась ані теоретично, ані практично. Узагальнення опублікованих матеріалів підводить до висновку, що необхідна нова ідеологія планування, пов'язана з орієнтацією на маркетинг, формуванням нової організаційної культури виробництва, розумінням планування як постійного творчого, гнучкого процесу, а не як поодинокого управлінського акту. Відповідно новим умовам, постають нові задачі:

▲ проведення аналізу сучасної системи планування діяльності аграрних підприємств та надання оцінки змісту планової роботи у відповідності до вимог ринкової економіки;

▲ виявлення недоліків, які мають місце в організації планування і прогнозування, визначення основних факторів, що впливають на ефективність останніх;

▲ розроблення стратегії планування та прогнозування як економічної системи;

▲ обґрунтування моделі планування розвитку аграрних формувань, засновану на використанні економіко-математичних методів;

▲ розробки комплексу рекомендацій щодо вдосконалення внутрішньогосподарського планування.

Новизна наукового дослідження полягає в науковому обґрунтуванні пріоритетних напрямків формування ефективної системи планування розвитку аграрних підприємств, які охоплюють заходи по удосконаленню системи планів і методик їх складання, інформаційного забезпечення, а також підвищення кваліфікаційного рівня спеціалістів, застосування комп'ютерної техніки. Запропоновано адаптовану до умов ринкового середовища систему планів аграрного підприємства, в основу якої покладено удосконалену схему планування діяльності аграрних формувань, яка забезпечує ритмічність і ефективність виробництва. Підготовлені напрямки щодо покращення інформаційного забезпечення планової діяльності підприємств - через впровадження інформаційно-консультативних структур; Сформовані методичні підходи до застосування у процесі планування і прогнозування розвитку аграрних підприємств економіко-математичного моделювання, для чого розроблено схему економіко-математичних моделей, яка передбачає забезпечення комплексності та системності планування і прогнозування діяльності на всіх рівнях господарювання. Обґрунтовані рекомендації по удосконаленню складу планово-економічних служб аграрних підприємств.

Методологічне або загальнонаукове значення. Методичною основою дослідження є базові положення економічної теорії, наукові розробки українських та зарубіжних вчених з проблем планування і прогнозування розвитку аграрних підприємств.

Стисла інформація про характер та зміст виконаних досліджень. Реформування аграрного сектору економіки вимагає удосконалення методики розробки планів, що буде сприяти зміцненню виробництва та узагальненню досвіду планової роботи сільськогосподарських підприємств та державних планових органів. Планування має відігравати важливу роль у виході з економічної кризи, стабілізації і розвитку підприємств – головної ланки виробничої сфери.

В процесі дослідження використовувались різні методи, серед яких: аналіз і синтез – для деталізації об'єкта дослідження, який складається з окремих складових частин; абстрактно-логічний і діалектичний – для узагальнення теоретичних та прикладних засад планування та прогнозування розвитку підприємств аграрної сфери АПК; статистичних групувань – для вивчення і оцінки стану планово-економічної роботи в аграрних підприємствах; соціологічний – для

анкетування працівників економічних служб сільськогосподарських підприємств; порівняльний і графічний – для порівняння економічних показників діяльності підприємств по роках; система економіко-математичних моделей – за допомогою яких здійснюється обґрунтування планування і прогнозування розвитку підприємства на всіх його рівнях; монографічний – при висвітленні позицій вчених щодо теоретико-прикладних основ планування та прогнозування, дослідженні існуючої в аграрних формуваннях організації цих процесів, викладенні передового досвіду.

В сучасних умовах основний перелік планово-економічних задач аграрного менеджменту регламентується видами планування, управлінською доцільністю, економічними та іншими можливостями. При цьому доводиться вирішувати прогнозні і планові задачі. Прогнозні задачі являються передумовою рішення планових задач, вони допомагають визначити обґрунтовані основні орієнтири господарювання, тоді як планові задачі конкретизують і більше деталізують окремі види діяльності у плановому періоді.

В ринкових умовах прогнозування і планування відіграють роль координуючого інструменту галузевої діяльності на державному і господарському рівні, хоч і перестали бути засобом директивного всеохоплюючого втручання в діяльність всіх структурних економічних одиниць. Це більше засіб самоорганізації агроструктур на всіх галузевих рівнях у їх взаємозв'язку. Але це не означає, що держава не матиме ніякого впливу на формування планів виробничих формувань. Такий вплив виявляється через державні замовлення на продукцію, через субсидії, цінову політику і інші економічні та адміністративні важелі. До того ж на основі науково обґрунтованого аналізу складаються і будуть складатися на державному рівні цільові національні та інші програми і індикативні плани виробництва та споживання сільськогосподарської продукції, розвитку науки, окремих регіонів, ресурсів.

В багатьох же випадках планові показники залишаються обов'язковими для виконання і надалі, якщо вони стають складовою частиною контрактів, статутів, комерційних та інших угод. Не змінюється їх ефективна організуюча роль і всередині багатьох сільськогосподарських підприємств та невеликих фермерських господарств, що функціонують нині. Проте тепер в прогнозних і планових показниках мають знайти відображення не тільки можливості виробництва сільськогосподарської продукції, а й результати аналізу системи моніторингу продовольчого ринку, який забезпечують комп'ютерні технології.

Система комплексного аналізу та прогнозування розвитку сільського господарства країни та

регіонів на основі сучасної комп'ютерної техніки і відповідних комунікацій може включати такі основні компоненти:

▲ аналіз, оцінка і прогноз розвитку виробничої сфери аграрного сектора;

▲ аналіз стану, оцінка і прогноз розвитку ринків продовольства і ресурсів;

▲ аналіз стану, оцінка і прогноз споживання, доходів товаровиробників і соціального розвитку села.

При цьому необхідне виконання розрахунків по оптимізації розміщення сільськогосподарського виробництва з аналізом варіантів прогнозів забезпечення економічної рівноваги на ринках праці, продукції та матеріальних ресурсів і обґрунтування рекомендацій на основі цього для надання дотацій і субсидій регіонам та окремим виробникам, формування загальних замовлень на виробництво продукції.

На рівні сільськогосподарських підприємств у процесі прогнозування і розробки перспективних планів визначаються основні показники розвитку виробництва, визначається раціональна спеціалізація і співвідношення галузей господарства, оптимальний розмір господарства й структурних підрозділів, доцільних сівозмін і розмірів посівних площ, баланс робочої сили, розмір капіталовкладень тощо. Але в зв'язку зі складною економічною ситуацією в перехідний період до ринкової економіки в даний час перевага віддається автоматизованому розв'язуванню задач поточного техніко-економічного та оперативного планування.

Задачі поточного і оперативного планування пов'язані з складанням планів соціально-економічного розвитку господарств, технологічних карт, завдань госпрозрахунковим орендним і іншим підрозділам, складанням бізнес-планів, оперативного визначення потреби в матеріальних, трудових і грошових ресурсах, складанням графіків виконання робіт в напружені сезонні періоди, оперативним плануванням виходу і реалізації продукції та складання інших планів у процесі маркетингової і менеджерської діяльності.

При економічному прогнозуванні і плануванні користуються, звичайно, кількісними статистичними і математичними методами, хоч це в певних випадках викликає обґрунтовані сумніви, оскільки на економічну діяльність впливають численні фактори, які набором змінних, обмежень і формул у їх взаємодії надзвичайно важко описати і кількісно підрахувати. А якийсь не досить чітко врахований чи випадково змінений у майбутньому фактор може суттєво змінити загальні результати прогнозу, чи начисто їх перекреслити. Це особливо характерно для сільського господарства, на якому значною мірою позначається, окрім усіх інших, вплив нерідко

важко передбачуваних природних факторів. Але часто плани та прогнози можна досить точно кількісно обґрунтувати чи виявити тенденції розвитку і автоматизоване вирішення планових задач є і буде суттєвою частиною діяльності спеціаліста з аграрного менеджменту.

Закономірності та прогнозні тенденції можна визначити за допомогою методів математичної статистики, аналізу динаміки балансових систем, факторного аналізу, лінійного і інших видів програмування. Для прогнозування зведених показників доходу, валової продукції доцільно використовувати метод екстраполяції трендів, оскільки після аналізу і виявлення певних закономірностей у минулому з його допомогою можна передбачити з певною достовірністю економічний розвиток на майбутнє.

Зміну часткових показників, оскільки попередній метод для цього мало придатний, можна передбачити з використанням методу парної кореляції. При цьому розрахунком коефіцієнта регресії визначається вплив кожного фактора на основний показник. А методом множинної кореляції можна проаналізувати і спрогнозувати груповий вплив факторів. Переконалися ж у правильності прогнозів, виконаних з використанням методу кореляції, можна з допомогою методу аналізу складових.

Для передбачення імовірного стану економічного об'єкта на певний час застосовують методи економіко-математичного моделювання. В оперативному управлінні і плануванні саме імітаційні структурно-функціональні моделі можуть найповніше враховувати особливості конкретного виробництва при його формалізації і прогнозуванні результатів. Це особливо важливо при моделюванні технологічних процесів для оцінки їх впливу (і окремих факторів також) на економічні результати. Але, зрозуміло, точність розрахунків залежить не тільки від застосовуваних методів, а й від одержуваної для цього в результаті вимірювань, експертних оцінок, досліджень інформації та тривалості прогнозованого періоду.

Більшість же прогнозів і планів базуються на пошуку відповідних складових для одержання бажаного майбутнього планового результату господарювання. Тому тут використовують всі перелічені щойно методи, які дозволяють насамперед проаналізувати економічний об'єкт і його складові елементи, щоб виявити резерви і можливі зміни складових для забезпечення подальшого формування самих планів.

Використання математичних методів і ЕОМ дозволяє враховувати в прогнозуванні і плануванні багато таких факторів, які через трудомісткість розрахунків до цього ігнорувались. Ефективність аграрного менеджменту значною мірою залежить від якості оперативних і бізнес-планів, які повинні враховувати кон'юнктуру про-

довольного ринку, можливості збуту продукції та поповнення ресурсів. Існуюча система збору і використання інформації про стан продовольчих ринків забезпечується переважно Мінстатом України і задовольняє потреби державних органів. Але така інформація потрібна також колективним і приватним підприємствам, окремим фермерам, торгово-збутовим організаціям, біржовим структурам. І не лише на місцевому та регіональному, а й на вищих рівнях. Тому суттєве зрушення на цій ділянці настане після широкого впровадження створюваної системи електронного моніторингу продовольчого ринку.

Рішенню планових задач передують рішення задач обґрунтування нормативів, обґрунтування основних програмних (планових) показників, рішення деяких облікових і організаційних задач. При цьому обґрунтування основних програмних показників з використанням економіко-математичних методів можна також віднести до окремих планових задач, але на практиці більшість таких показників визначають вручну на підставі досягнутого рівня в минулому і корекцією на передбачувані зміни умов господарювання.

З облікових задач для планових розрахунків переважно необхідні дані про витрати на незавершене виробництво, залишки ресурсів, довідкові дані, що є в різних довідниках.

В аграрному менеджменті для розв'язування планових задач використовуються вказані в попередньому розділі пакети програм «АРМ агронома-рільника», «Орендар», «Прогноз», «Прайс», програми складання бізнес-планів «SUCCESS», «Project Expert» та ін., а також програми, розроблені індивідуально для окремих господарств. Міністерством економіки України прийнята для використання прогнозна система «Victoria». Застосування в планових розрахунках економіко-математичних методів полегшується на комп'ютерах з допомогою стандартних пакетів програм: LPG88, PLP88, Lindo, QSB, Lotus 1-2-3, Quattro Pro, Excel і інших.

Стандартні пакети програм використовуються для рішення більшості оптимізаційних та інших планових задач. А якщо розмірність розв'язуваних задач перевищує можливості стандартної програми, то задача може вирішуватися поетапно чи з допомогою спеціально підготовлених програм. При поетапному розв'язуванні задачі після одержання чергового результату для подальшого перерахунку можуть вводитися нові обмеження замість виявлених несуттєвими. Крім того, після перевірки результату рішення задачі спеціалістами-економістами залежно від доцільності зміни результату можуть змінюватися окремі обмеження.

Нині найбільш досконалою комп'ютерною системою для виконання прогнозних економічних розрахунків є система «Victoria». Вона особливо

ефективна при прогнозуванні на довгостроковий період економіки великих комплексів, регіонів.

При підготовці та аналізі бізнес-планів використовуються пакети комп'ютерних програм, що забезпечують економічне та фінансове моделювання, формування окремих таблиць і друк бізнес-планів.

У системі планування останнім часом дедалі більшу роль відіграє прогнозування. Економічне прогнозування являє собою наукове обґрунтування можливих змін або якісного стану економіки в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення цього стану.

Прогнозування є не самостійним видом планування, а лише однією з чотирьох його стадій (аналіз досягнутого рівня економіки; науковий прогноз можливих і ефективних напрямів розвитку економіки і вибір оптимального напрямку; розробка плану; виконання плану, його контроль і коригування), яка передуює складанню плану і охоплює більший період, ніж план. Прогнозування має здійснюватись на будь-якому рівні і стосуватись усіх видів планів — довго-, середньо- і короткострокових, проте особливо велике значення воно має для перспективного планування.

Спільними рисами прогнозування і планування є те, що, по-перше, вони є видами передбачення, оскільки мають справу з одержанням інформації про майбутнє. По-друге, в основі наукового прогнозування, як і планування, лежить наукове передбачення.

Однак між ними є істотні відмінності:

- у прогнозах ураховують імовірно можливі досягнення науково-технічного прогресу, очікувані й прогнозовані, а також наукові відкриття, що ґрунтуються на наукових пошуках. У планах же враховуються вже наявні науково-технічні відкриття і досягнення передового досвіду, що перевірені на практиці;

- у планів значно вищий, порівняно з прогнозами, ступінь обов'язковості їх виконання підприємством чи його підрозділами;

- на відміну від планів прогнози не містять конкретних завдань (це передбачення розвитку науки і техніки впродовж певного часу, економічних і суспільних передумов для цього та обумовлених ними наслідків).

Значення прогнозування у плануванні сільського господарства набагато більше, ніж в інших галузях народного господарства. Пояснюється це перш за все впливом на результати виробництва погодних факторів, масових захворювань тварин у періоди епідемій і враження сільськогосподарських культур комахами та грибковими захворюваннями. Усе це створює певну невизначеність у динаміці розвитку. Цьому ж сприяє соціально-економічна різноманітність господарств (в аграрному секторі України функціонує близько 9,3 тис. господарських товариств, 4,1 тис. приватних підприємств з одним

власником, 2,1 тис. СВК, 570 державних підприємств, 43 тис. фермерських господарств, 23 млн. особистих господарств населення), система регулювання кожного з них суттєво відрізняється через істотну різницю в ступені усупільнення їх виробництва. Його роль також у тому, щоб значно скоротити ділянку невизначеності, окреслити межі реалістичних завдань і цілей плану. За періодом часу відповідно до класифікації планів прогнози поділяють на довгострокові (більш ніж на 10 років), середньострокові (на 5—10 років) і короткострокові (до 5 років).

Якість прогнозів значною мірою залежить від методів прогнозування, якими називають сукупність прийомів та оцінок, що дають змогу на підставі аналізу минулих (ретроспективних) внутрішніх і зовнішніх зв'язків, притаманних об'єктові, а також їхніх змін з певною ймовірністю зробити висновок щодо майбутнього розвитку об'єкта. Сьогодні кількість відомих методів і прийомів, що їх використовують для прогнозування, перевищує 150. За принципом інформаційного обґрунтування їх можна класифікувати таким чином:

I. Фактографічні методи, що базуються на фактичному інформаційному матеріалі про об'єкт прогнозування і його минулий розвиток:

1) статистичні методи:

- екстраполяції та інтерполяції;
- кореляційно-регресійний аналіз;
- факторні моделі;

2) аналогії:

- математичні;
- історичні;

3) випереджальні методи прогнозування, що ґрунтуються на певних принципах спеціальної обробки науково-технічної інформації і реалізують у прогнозі її властивість випереджати розвиток науково-технічного прогресу (методи аналізу динаміки патентування, публікаційні методи прогнозування).

II. Експертні методи, що базуються на суб'єктивній інформації, яку надають спеціалісти-експерти в процесі систематизованих процедур виявлення й узагальнення їхньої думки щодо майбутнього стану справ. Для цих методів є характерним передбачення майбутнього на основі як раціональних доказів, так і інтуїтивних знань. Вони, як правило, мають якісний характер. До цих методів належать такі:

1) прями:

- експертного опитування;
- експертного аналізу, коли експерт чи колектив експертів самі ставлять і вирішують питання, що ведуть до поставленої мети;

2) зі зворотним зв'язком:

- метод «комісій», що може означати організацію «круглого столу» та інших подібних

заходів, у межах яких відбувається узгодження думок експертів;

— метод «мозкових атак», для якого характерні колективна генерація ідей і творче розв'язання проблем. «Мозкова атака» являє собою вільний, неструктурований процес генерації будь-яких ідей з вибраної теми, що їх спонтанно висловлюють учасники зустрічі. Оптимальна чисельність учасників — 6—12 чоловік, бажано, щоб це були люди різних професій і спеціалізації;

— метод Делфі, який передбачає проведення анкетних опитувань спеціалістів обраної галузі знань. Одержані анкети статистично обробляються, і формується діапазон думок експертів, що віддзеркалює їхню колективну думку щодо конкретної проблеми. У зв'язку з тим, що, як правило, після першого опитування виявляється значний діапазон думок, метод передбачає проведення ще 3—4 опитувань, перед якими кожного з експертів знайомлять з підсумками опитування.

III. Комбіновані методи зі змішаною інформаційною основою, в якій як первинну використовують фактографічну і експертну інформацію:

- балансові моделі;
- оптимізаційні моделі.

Головні висновки. Значення планування у сільському господарстві відіграє більше значення, порівняно з іншими галузями народного господарства, що зумовлено специфікою виробництва. Стрімкий розвиток інформаційних технологій

у плануванні включає в себе вирішення питань аналізу соціально-економічних і науково-технічних процесів; виявлення закономірностей, чинників і тенденцій, які визначають подальший соціально-економічний розвиток підприємства; вивчення та оцінка можливостей для досягнення поставленої мети і на цій основі прийняття оптимального рішення, в якому потреби суспільства чи підприємства узгоджуються з реальними можливостями їх забезпечення. Результати аналізу враховуються при розробці на перспективу питань економічної і соціальної політики та при складанні планів. Роль планування полягає не в розв'язанні конкретних проблем, тобто поєднанні знань з діями, а лише у виявленні найважливіших проблем, з якими зіткнеться суспільство у перспективі, імовірнісних методів, строків і результатів їх вирішення різними способами, оцінці ефективності того чи іншого варіанта.

Перспективи використання результатів дослідження. Пропозиції і рекомендації, що містяться в роботі, створюють вагоме підґрунтя для вдосконалення формування складових системи планування та прогнозування розвитку аграрних підприємств в умовах ринку. Результати дослідження можуть бути враховані в процесі планування на виробничих сільськогосподарських підприємствах, а також використовуються в навчальному процесі Сумського державного аграрного університету для студентів економічних, агрономічних, зоотехнічних спеціальностей.

Література

1. Варфоломеев В.И. Алгоритмическое моделирование элементов экономических систем : практикум. / В.И.Варфоломеев. - М. : Финансы и статистика, 2000. -208 с.
2. Холден К. Економічне прогнозування: вступ. / Холден К., Д.А. Піл, Дж.Л. Томпсон; - Київ. Інформтехніка, 1996. - 150 с.
3. Кобелев И.Б. Практика применения экономико-математических методов и моделей. / И.Б.Кобелев. - М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000. - 252 с.
4. Лугачев М.И. Методы социально-экономического прогнозирования. / Лугачев М.И., Ю.П. Ляпунцов. - М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 1999. - 250 с.
5. Макроекономічне моделювання та короткострокове прогнозування / За ред к.е.н. І.В.Крючкової. - Харків. Форт, 2000. - 290 с.
6. Математическое моделирование экономических процессов в сельском хозяйстве / [Гатаулин А.М. и др.]; Под ред. А.М.Гатаулина. - М. : Агропромиздат, 1990. - 432 с.:ил.
7. Науменко В. Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки. / В. Науменко, Б. Панасюк. - Київ: Глобус, 1995. - 250 с.
8. Ільчук М.М. Організація і планування сільськогосподарського виробництва / М.М.Ільчук, Зрібняк Л.Я., С.І.Мельник; - Вынниця: Нова книга, 2008 - 456 с. ISBN 978-966-382-166-5
9. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Практикум : навч. посіб. / Г.М.Тарасюк - К.: Кондор, 2004. - 266 с. ISBN 966-7982-40-8
10. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Л.А.Швайка. - [4-те видання, стер.]. - Львів: "Новий Світ - 2000", 2007. - 268 с. ISBN 966-7827-32-1 "Новий Світ - 2000" УДК 332,122.5

КОМАНДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТЕХНОПАРКУ, ЯК ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЙОГО ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Чудасєва І.Б.

Проведено аналіз менеджменту технопарків провідних країн світу і України. Виокремлені його найважливіші елементи та інноваційні підходи, що забезпечують ефективність функціонування технопарків. Внесені пропозиції стосовно вдосконалення менеджменту технопарків в Україні.